

HOWARD PHILLIPS LOVECRAFT

tykantis tamsoje

*kūrybos
rinktinė*

Sudarė Marius Burokas ir Paulius Jevsejevas

H. P. Lovecraft

Tykantis tamsoje. Kūrybos rinktinė

Sudarė Marius Burokas ir Paulius Jevsejevas

Versti tekstai:

Dagon, The Music of Erich Zann, The Hound, Cool Air, Pickman's Model, The Strange High House in the Mist, The Colour out of Space, History of the Necronomicon, The Evil Clergyman, The Call of Cthulhu, The Whisperer in Darkness, At the Mountains of Madness, The Shadow out of Time.

Iš anglų kalbos vertė Marius Burokas, Paulius Jevsejevas,

Virginija Mickienė ir Andrius Kunčina

Redaktorė Asta Bučienė

Dizainerė Lina Sasnauskaitė

Maketavo Marija Mlinkauskaitė

Knygos leidybą parėmė

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Išleido *kitos knygos*

kitosknygos.lt

Spausdino

UAB „BALTO print“

baltoprint.com

Tiražas 1 500 egz.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos

Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Marius Burokas, Paulius Jevsejevas (sudarymas), 2018

© Marius Burokas, Paulius Jevsejevas, Virginija Mickienė,
Andrius Kunčina (vertimas), 2018

© *kitos knygos*, 2018

ISBN 978-609-427-323-0

ISBN 978-609-427-322-3 (el. knyga)

TURINYS

★ Howardas Phillipsas Lovecraftas – aprašęs tai, ko nebūna Paulius Jevsejevas	★ 7
--	-----

Apsakymai:

Dagonas (vertė Marius Burokas)	★ 13
---------------------------------------	------

Ēričo Zano muzika (vertė Paulius Jevsejevas)	★ 19
---	------

Skalikas (vertė Andrius Kunčina)	★ 28
---	------

Vėsus oras (vertė Paulius Jevsejevas)	★ 36
--	------

Pikmeno modelis (vertė Paulius Jevsejevas)	★ 45
---	------

Keistas namas aukštai migloje (vertė Marius Burokas)	★ 60
---	------

Spalva iš kosmoso (vertė Paulius Jevsejevas)	★ 70
---	------

„Nekronomikono“ istorija (vertė Paulius Jevsejevas)	★ 99
--	------

Piktasis dvasininkas (vertė Virginija Mickienė)	★ 102
--	-------

Apysakos:

Kthulhu šauksmas (vertė Paulius Jevsejevas) ★ 109

Tas, kuris šnabždėjo tamsoje (vertė Paulius Jevsejevas) ★ 141

Beprotybės viršukalnės (vertė Marius Burokas) ★ 211

Už laiko ribų (vertė Marius Burokas) ★ 319

★ **Iš tamsiųjų begalybės jūrų** Marius Burokas ★ 391

HOWARDAS PHILLIPSAS LOVECRAFTAS – APRAŠĖS TAI, KO NEBŪNA

„Daugumoje šių kūrinių vienintelis išties siaubą keliantis dalykas yra prastas skonis ir menkas meistriškumas. Lovecraftas nebuvo geras rašytojas“, – 1945 m. rašė žymus amerikiečių literatūros kritikas Edmundas Wilsonas*. Tuo metu Howardas Phillipsas Lovecraftas, per savo gyvenimą spausdinėjęs tik bulvariniuose žurnaluose, jau kurį laiką buvo iškeliaęs anapilin (mirė 1937 m.), tačiau po jo mirties ėmė rasti vis daugiau jo kūrybai ir asmeniui skirtų leidinių. O štai dar po šešiasdešimties metų, 2005 m., atrinkti Lovecrafto kūriniai pristatyti klasikinės amerikiečių literatūros serijoje „Library of America“. Tai išties piktdžiugiškas literatūros istorijos pokštas, mat šios serijos sumanytojas buvo ne kas kitas, o Wilsonas – kaip sakoma, jis turbūt karste apsiverstų...

Tiesa, Lovecraftas čia ne vienas: lygiagrečiai su jo kūrybos vertinimu kito ir jo atstovautų literatūros žanrų statusas. Kaip pažymi amerikietis literatūros kritikas S. T. Joshi, Lovecraftas apskritai buvo vienas iš pirmųjų, kuris aiškiai suvokė rašą žanrinę literatūrą, iš principo skirtingą nei vyraujančios srovės.** Lovecraftas savo kūrybą vadino „keistąja“ (*weird fiction*), taip pat „baimės“ ar „kosminės baimės“ literatūra. Skaitytojas jo kūriniuose atpažins bruožus ir motyvus iš visų geriausiai žinomų žanrinės literatūros grupių, tokių kaip siaubo literatūra, mokslinė fantastika ar maginė fantastika. Šie žanrai, kuriuos visus kartu dabar linkstama vadinti

* E. Wilson, „Tales of the Marvellous and the Ridiculous“, *Classics and Commercial: a Literary Chronicle of the Forties*, New York: Farrar, Straus and Company, 1951, p. 286–290.

** S. T. Joshi, *The Modern Weird Tale: a Critique of Horror Fiction*, Jefferson, London: McFarland & Company, 2001.

„spekuliatyviaja literatūra“, per XX a. suklestėjo ir tapo išties reikšmingi, sulaukė didžiulės komercinės sėkmės ir vis didesnio kultūrinio, socialinio, akademinio pripažinimo. Taip pamažu sau kelią skinasi nauja savarankiška literatūros samprata, todėl svarbu, kad klasikiniai veikalai būtų prieinami ir lietuviškai, – iš jų idėjų semsis lietuvių skaitytojai ir autoriai.

Žanro komercinė sėkmė, populiarumas savaime neužtikrina paskirų kūrinų vertės. Pavyzdžiui, dažnai manoma, kad siaubo literatūros tikslas yra skaitytoją išgąsdinti ar sutrikdyti. Jei tai būtų tiesa, vargu ar vertėtų dėti pastangas ir skirti laiką kūrybai ar skaitymui. Juk yra kur kas paprastesnių būdų patirti šias emocijas. Jau minėtas literatūros kritikas S. T. Joshi vietoj psichologinės kartelės siūlo taikyti humanistinį vertės matą: tokia literatūra turinti savais būdais vesti link ko nors, kas žmogiškai reikšminga.* Galbūt kalbant apie Lovecrafto kūrybą toks vertės matas šiek tiek prieštaringas, mat joje kaip tik nureikšminama visa, kas žmogiška, bet vis dėlto tai matas, ir jis leidžia skaitytojui ieškoti šioje literatūroje to, kas sužadina jo asmenybės šerdį ir nuspalvina jo ryšius su pasauliu, o ne tiesiog skaičiuoti šturpuliukus.

Šiuo požiūriu Lovecrafto kūrybos išskirtinumą ir reikšmę patvirtina ne vienas komentaras ar interpretacija. Štai prancūzų rašytojas Michelis Houellebecqas stoja už neretai peikiamą (žr. Wilsono citatą pradžioje) Lovecrafto stilių, pabrėždamas pompastikos būtinybę norint pasiekti tą intensyvumą, kuris Lovecraftui leidžia peržengti gero skonio ribas ir įžengti į kliesedio, šėlsmo sferą.** Gal būtent dėl šios ypatybės jo kūryba sulaukė tokio plataus atgarsio metalo muzikos scenoje, juk ten radikalumas, ekstremalumas irgi yra pamatinė vertybė? Prancūzų filosofas Quentinas Meillassoux siūlo alternatyvą Kanto kritinei filosofijai primindamas modernybės prarastą Didžiąją Išorę, nuo žmogaus nepriklausomą, svetimą tikrovę, ir filosofiskai apmąstydamas arche-fosilijas – pėdsakus iš to laiko, kai Žemėje dar nebuvo gyvybės.*** Skaitytojas pamatys, kad Lovecraftas turėjo savitą šių filosofinių motyvų viziją... Kitas filosofas, amerikietis

* Ten pat.

** M. Houellebecq, *H. P. Lovecraft. Contre la vie, contre le monde*, Paris: Éditions J'ai Lu, 2015.

*** Q. Meillassoux, *Après la finitude. Essai sur la nécessité de la contingence*, Paris: Éditions du Seuil, 2006.

Grahamas Harmanas tiesiai šviesiai skelbia Lovecraftą filosofinio „keistojo realizmo“ pirmtaku, aukštindamas jo pastangas aprašyti neaprašoma, suvedant savo kūrinių veikėjus žmones į akistatą su būtybėmis, kurios yra kuo tikriausios, materialios, regimos, girdimos ir užuodžiamos, tačiau niekada iki galo nepaklūsta žmogiško proto kategorijoms.* Šios rinktinės apsakymuose ir apysakose stūkso miestai ir tūno būtybės, kurių aprašymai pasakotojui yra kone neįveikiamas iššūkis, o skaitytoją privers apčiuopti vaizduotės ribas. Beje, Lovecrafto kūrybos statusą ne mažiau patvirtina ir atgarsio sulaukusi polemika dėl jo atviro rasizmo: 2015 m. Pasaulio fantastikos apdovanojimų rengėjai nusprendė atsisakyti lig tol teiktų miniatiūrinių Lovecrafto biustų ir pakeisti juos kitokia statulėle. Sprendimas atrodo logiškas ir suprantamas, o rašytojo kūryba dėl to veikiausiai nenustos plėsti savo rezonanso lauko, tik jos vertinimas taps labiau niuansuotas ir (dar kartą) prieštaringas.

Kad ir kaip būtų, tikiuosi, jog ir lietuvių skaitytojams ši pirmoji išsamesnė pažintis su lietuviškai pristatoma Lovecrafto kūryba suteiks daug vaizduotės malonumų, ekstremalių stilistinių pojūčių, čia pat tykančio kosminio šalčio nuojautą ir primins, kokia kerinčiai įvairi yra klasikinė pasaulio literatūra.

Paulius Jevsejevas

* G. Harman, *Weird Realism: Lovecraft and Philosophy*, Winchester, Washington: Zero Books, 2012.

APSAKYMAI

DAGONAS

Rašau apimtas ypatingos dvasinės įtampos, nes šiandakt ketinu pasitraukti į nebūtį. Kišenėje neturiu nė skatiko, vaistų, dėl kurių mano gyvenimas buvo dar pakenčiamas, atsargos jau beveik baigėsi, kančios darosi nebepakeliamos, tad man belieka tik pulti pro šį palėpės langą žemyn, į purviną gatvę. Nemanyskite, kad būdamas priklausomas nuo morfijaus, esu silpnavalis ar degeneratas. Kai perskaitysite šiuos paskubomis prikeverzotus puslapius, galėsite nutuokti, nors iki galo taip ir nesuprasite, kodėl nutiko taip, kad man telieka rinktis užmarštį arba mirtį.

Aplinkybės susiklostė taip, kad paketbotą, kuriame tarnavau superkargu, vienoje plyniausių ir mažiausiai lankomų Ramiojo vandenyno vietų užpuolė vokiečių reideris. Didysis karas tuo metu buvo dar tik prasidėjęs, ir vokiškųjų barbarų jūrų pajėgos dar nebuvo spėjusios nusmukti iki vėlesnio savo išsigimimo lygio. Tad mūsų laivas tapo teisėtu kariniu grobiu, o su mumis, komandos nariais, buvo elgiamasi teisingai ir dėmesingai, kaip ir dera elgtis su nelaisvėn paimtais jūreiviais. Tiesą sakant, mūsų pagrobėjų drausmė buvo tokia liberali, kad jau šeštą nelaisvės dieną aš sugebėjau pasprukti nuo jų valtele, prikrauta maisto ir vandens atsargų, kurių turėjo pakakti gana ilgam laikui.

Pagalčiau pasijutęs laisvas ir atsidadęs likimo valiai, aš gana miglotai nutuokiau, kur esąs. Niekada nebuvo itin geras navigatorius, tad pagal saulės ir žvaigždžių padėtį galėjau tik apytikriai spėti atsidadęs kažkur piečiau pusiaujo. Apie geografinę ilgumą neturėjau nė menkausio supratimo, veltui dairiausi ir kokios nors salos ar kranto ruoželio. Laikėsi geri orai, tad

aš galybę dienų be jokio tikslo dreifavau kepinamas saulės ir laukdamas, kol pasirodys koks nors laivas arba kol srovė išmes mane į žmonių gyvenamą krantą. Bet nei laivas, nei žemė taip ir nepasirodė, ir tose siūruojančiose neaprėpiamo melsvo vandenyno platybėse pasijutau itin vienišas ir apimtas nevilties.

Permainos atėjo man miegant. Kaip tai atsitiko, jau niekada nesužinosiu, nes mano miegas, nors neramus ir užtvindytas sapnų, truko ilgai. Kai pagaliau nubudau, pamačiau, kad mane beveik įsiurbė gleivėta ir šlykšti juoda purvynė, kiek akis užmato aplinkui besidriekianti monotoniškais vilnimis. Mano valtis tįsojo netoliese, tos pliurės paviršiuje.

Galite įsivaizduoti, kaip nustebau taip staiga ir taip siaubingai pasikeitęs peizažui, bet iš tiesų buvau labiau pasibaisėjęs nei nustebęs, nes tos vietovės ore ir pūvančioje žemėje pajutau slypint kažką kraupaus, ir šiurpas persmelkė mane iki sielos gelmių. Klampynė šlykščiai dvokė, nusėta pūvančių žuvų liekanomis ir kitais, sunkiau nusakomais daiktais, kuriuos mačiau kyšant iš bjauraus tos neaprėpiamos plynės purvo. Tikriausiai nė nesugebėčiau paprastais žodžiais perteikti neapsakomo visiškoje tyloje iš visų pusių mane supančio peizažo šlykštumo. Negirdėjau nė garso ir, kiek akis aprėpia, nemačiau ničnieko, išskyrus bekraštę juodą pliurę, tačiau jau pati tylos pilnatvė ir peizažo vienodumas slėgė mane ir kėlė vėmti verčiančią baimę.

Saulė pliekste plieskė iš negailestingai giedro, beveik juodo dangaus; jis, regis, atspindėjo juodą it rašalas pelkę po mano kojomis. Įsiropštęs į pliurzėje nugrimzdusią savo valtį ir šiek tiek pasvarstęs, nusprendžiau, kad tėra vienas mano padėties paaiškinimas. Dar neregėtas povandeninio ugnikalnio išsiveržimas iškėlė į paviršių dalį vandenyno dugno, atidengdamas tuos jo sluoksnius, kurie daugybę milijonų metų glūdėjo paslėpti neišmatuojamose vandenyno gelmėse. Po manimi iškilusių naujų žemių plotas buvo toks didelis, kad net labai ištempęs ausis negalėjau nugirsti nė menkiausio vandenyno ošimo. Nesimatė ir jokių vandens paukščių, kurie paprastai suskrenda lesti padvėsusių jūros gyvių.

Keletą valandų aš susimąstęs sėdėjau valtyje, kuri gulėjo ant šono ir, saulei slenkant dangumi, teikė šioki toki šėšėlį. Dienai einant vakarop,

žemė tapo nebe tokia lipni, ir aš pagalvojau, kad netrukus ji pradžius pakankamai, kad galėčiau keliauti pėsčiomis. Tą naktį aš miegojau, bet visai nedaug, o kitą dieną, ruošdamasis leistis į pradingusio vandenyno ir galimo išsigelbėjimo paieškas, pasiruošiau ryšulį su vandeniu ir maistu.

Trečią rytą pamačiau, kad žemė jau pradžiūvo tiek, kad galiu lengvai ja eiti. Pūvančios žuvies tvaikas varė iš proto, bet aš buvau pernelyg susirūpinęs daug rimtesniais dalykais, kad kreipčiau dėmesį į tokias menkas bėdas, todėl ryžtingai patraukiau nežinomo tikslo link. Visą dieną nedvejodamas žingsniavau į vakarus, orientuodamasis pagal tolimą kalvą, iškilusią viršum šios vilnijančios dykros. Tą naktį įsirengiau stovyklą po atviru dangumi, o kitą rytą tęsiau kelionę kalvos link, nors ji, regis, nuo tos akimirkos, kai pirmą kartą ją išvydau, nė kiek nepriartėjo. Ketvirtos dienos vakarą pagaliau pasiekiau kalvos papėdę – ji pasirodė esanti aukštesnė, nei man atrodė, o greta besidriekiantis slėnis iškėlė ją dar aukščiau bendro paviršiaus. Per daug pavargęs kopti aukštyn, užsnūdau kalvos metamame šešėlyje.

Nė nežinau, kodėl tą naktį sapnavau tokius beprotiškus sapnus, bet dar prieš aukštai rytuose pakylant priešpilniam fantastiškai išgaubtam mėnuliui, nubudau išmuštas šalto prakaito ir pasiryžęs daugiau nesumerkti akių. Tie sapnų vaizdiniai buvo tokie siaubingi, kad negalėjau daugiau jų tvirti. Ir, šviečiant mėnuliui, supratau, kaip neprotingai elgiausi, keliaudamas dieną. Neplieskiant svilinančiai saulei, eidamas išeiškočiau mažiau jėgų; tiesą sakant, dabar jaučiausi galintis atlikti tai, ko nesiryžau daryti saulei leidžiantis. Pasičiupęs ryšulį, patraukiau kalvos keteros link.

Jau minėjau, kad nepertraukiama vilnijančios plynės monotonija kėlė man kažkokį neaiškų siaubą, bet, manau, ta baimė buvo gryni niekai, palyginti su siaubu, kurį patyriau pasiekęs viršūnę ir pažvelgęs į kitą kalvos pusę. Išvydau neišmatuojamą prarają, kanjoną, kurio juodų gelmių dar nepasiekė tebekylančio mėnulio šviesa. Pasijutau atsидūręs ant pasaulio krašto ir žvelgias į bedugnį amžinosios nakties chaosą. Mane apėmė siaubas, mintyse iškilo keisti prisiminimai apie Miltono „Prarastąjį rojų“ ir siaubingą Šėtono kopimą iš dar nebaigtos kurti tamsos karalystės.

Mėnuliui pakilus aukščiau, pastebėjau, kad slėnio šlaitai ne tokie statūs, kaip man iš pradžių atrodė. Ant atbrailų ir uolienu atodangų buvo galima tvirtai pastatyti koją ir lengvai leistis žemyn, o vos už kelių šimtų

pėdų skardis perėjo į laipsnišką nuolydį. Paskatintas kažkokio impulso, kurio net dabar negaliu sau deramai paaiškinti, ėmiau keberiotis stačiomis uolomis žemyn, kol pasiekiau tą nuolaidų šlaitą ir išsitiesęs pažvelgiau į pragariškas, dar nė menkiausio spindulio nenušviestas gelmes.

Dėmesį tučiuojau patraukė didžiulis keistas daiktas, stūksantis priešingame, už kokio šimto metrų kylančiame stačiame šlaite; turbūt pirmą kartą nutviekstas patekančio mėnulio spindulių, jis skleidė baltą švytėjimą. Netrukus įsitikinau, kad tai tebuvo milžiniškas akmuo; tiesa, niekaip negalėjau atsikratyti įspūdžio, kad jo kontūrai ir padėtis nebuvo vien Gamtos darbo vaisius. Įdėmiau jį apžiūrėjus apėmė jausmas, kurio nepajėgiu išreikšti žodžiais: nepaisant titaniško to akmens dydžio ir jo padėties prarajoje, žiojėjusioje vandenyno dugne dar tais laikais, kai pasaulis buvo jaunas, aš staiga labai aiškiai suvokiau, kad tas keistas daiktas, be jokios abejonės, yra aiškią formą turintis monolitas, kad jis yra nagingai apdirbtas gyvų ir mąstančių būtybių ir, galbūt, kadaise buvo jų garbinimo objektas.

Priblokštas ir išsigandęs, bet vis dėlto jusdamas šiokią tokią nevalingą, mokslininkui ar archeologui būdingą susižavėjimo kupiną virpulį, aš įdėmiau nužvelgiau visą aplinką. Virš tą prarają supančių aukštų ir stačių šlaitų ryškiai ir paslaptinai švietė beveik į zenitą pakilęs mėnulis, ir man pavyko įžiūrėti, kad į tarpeklio dugną, beveik liesdama man kojas, teka plati upė ir vingiuodama išnyksta abiejuose jo galuose. Kitoje prarajos pusėje jos bangelės plakėsi į pačią gigantiškojo monolito papėdę; jo paviršiuje dabar galėjau aiškiai įžiūrėti tiek įrašus, tiek grubiai iškirstas figūreles. Įrašai buvo užrašyti man visiškai nežinomą, jokiose knygose niekuomet nematytu hieroglifų raštu, sudarytu daugiausia iš apibendrintų simbolių, susijusių su vandeniu: ungurių, kitų žuvų, aštuonkojų, vėžiagyvių, moliuskų, banginių ir panašiai. Keletas ženklų neabejotinai vaizdavo kažkokius jūrų gyvius, iki šiol nežinomus šiuolaikiniam mokslui. Tiesa, jų yrančius kūnus aš regėjau iš vandenyno gelmių iškilusioje plynėje.

Bet labiausiai mane užbūrė vaizdingi raižiniai. Kitoje tarp manęs ir didžiulio akmens srūvančio vandens pusėje buvo keletas bareljefų – milžiniškų, todėl nesunkiai įžiūrimų, – kurių siužetai būtų sukėlę pavydą pačiam Dorė. Manau, tie raižiniai turėjo vaizduoti žmones, ar bent kažkokią ypatingą žmonių padermę; tegu tie padarai buvo pavaizduoti arba

nardantys ir žaidžiantys kažkokio povandeninio urvo vandenyse, arba garbinantys kažkokią irgi po vandeniu esančią monolitinę šventyklą. Nė drįstu išsamiau nupasakoti jų veidų ir formų, nes vien prisiminimas apie juos kelia man alpulį. Tokie groteskiški, kad pranoko net Po ar Bulverio vaizduotę, bendrais bruožais jie buvo velniškai panašūs į žmones, nepaisant plėvėtų rankų ir kojų, pasibaisėtinais plačių atvipusių lūpų, stiklinių išsprogusių akių ir kitų savo kūno bruožų, kuriuos man dar nemaloniau prisiminti. Keista, bet jie atrodė išraižyti visiškai nepaisant realių jų kūnų ir juos supančios aplinkos proporcijų – vienas iš tų padarų buvo pavaizduotas galabijantis ne ką didesnę nei jis pats banginį. Kaip jau sakiau, atkreipiau dėmesį į jų groteskiškumą ir keistą dydį, bet netrukus nusprendžiau, kad tai tiesiog kažkokios pirmųkštės jūrininkų ar žvejų genties prasimanyti dievai; paskutiniai tos genties palikuonys tikriausiai išmirė daugybė amžių prieš Žemėje pasirodant Pilttauno žmogui ar neandertaliečiui. Apimtas pagarbios baimės ir nuostabos, sukeltos to netikėtai mano akims atsivėrusio žilos praeities vaizdinio, kuris pranoko pačias drąsiausias šiuolaikinių antropologų teorijas, aš stovėjau, giliai susimąstęs, o mėnulis metė įmantrius atspindžius ant priešais besidriekiančio nebylaus kanalo paviršiaus.

Tuomet staiga pamačiau jį. Vos sujudinęs kanalo paviršių, jis iškilo virš tamsių vandenų priešais mano akis. Milžiniškas, panašus į Polifemą ir keliantis pasišlykštėjimą, it iš košmariškų sapnų atklydusi pabaisa, jis nėrė monolito link, apglėbė jį didžiulėmis žvynuotomis rankomis, nulenkę žemyn savo bjaurią galvą ir ėmė skleisti kažkokius ritmingus garsus. Turbūt tą akimirką aš ir netekau proto.

Beveik nepamenu, kaip paklaikęs užsiropščiau šlaitu ir uola, beveik neatsimenu kliedesingos, sekinančios kelionės atgal, prie įklimpusios valtės. Regis, visą kelią nepaliaudamas dainavau, o kai netekdavau jėgų dainuoti – prapliupdavau keistu juoku. Miglotai tepamenu didžiulę audrą, įsisiautėjusią man jau pasiekus valtį; kaip ten bebūtų, bet aš tikrai girdėjau griautinio dundėjimą ir kitus garsus, kuriuos skeidžia tik itin įsišėlusai gamta.

Kai išnirau iš nebūties šešėlių, susivokiau esąs San Fransisko ligoninėje; į ją mane atgabeno amerikiečių laivo kapitonas, priglobęs mano valtį atvirame vandenyne. Kliedėdamas daug ko pripasakojau, bet supratau, kad

į tas kalbas mažai kas kreipė dėmesį. Mano gelbėtojai nieko nežinojo apie Ramiajame vandenyne iškilusį naują sausumos masyvą, o ir aš pats nusprendžiau, kad neverta mėginti juos įtikinti dalykais, kuriais jie vis viena niekada nepatikėtų. Vėliau susiradau vieną įžymų etnologą ir apstulbinau jį netikėtais ir keistais klausimais apie senovės filistiniečių legendoje minimą žuvų dievą Dagoną; deja, netrukus suvokiau, kad mano pašnekovo akiratis beviltiškai ribotas, o jo žinios tradicinės, tad lioviausi jį kamantinėjęs.

Būtent naktimis, ypač kai danguje kybo ryški delčia, aš vėl matau tą daiktą. Užmaršties bandžiau ieškoti morfijuje, bet narkotikas man suteikė tik laikiną atvangą, o netrukus pagriebė į savo nagus ir pavertė nė menkiausios vilties išsivaduoti nebeturinčiu vergu. Todėl dabar, baigęs rašyti šią išsamią ataskaitą, kitiems žmonėms tapsiančią informacijos šaltiniu arba, kas labiau tikėtina, tik paniekos kupina laisvalaikio pramoga, ketinu viską užbaigti. Dažnai klausiu savęs, ar visa, kas man nutiko, nebuvo tik iliuzija – tik keistas karščiuojančių smegenų pagimdytas vaizdinys, kilęs tuomet, kai, pabėgęs iš vokiečių karo laivo, kliedėdamas gulėjau valtyje, kepinamas negailestingų saulės spindulių. Nuolat to savęs klausiu – ir kaip atsakymas mano sąmonėje tučiuojau vėl iškyla tas pasišlykštėtinai gyvas ir aiškus regėjimas. Vos tik pagalvoju apie jūros gelmes, mane tučiuojau nukrečia šurpas, įsivaizdavirus tuos bevardžius padarus, kurie tikriausiai net ir šią akimirką kepurinėjasi ir šliaužioja gličiu vandenyno dugnu, garbina savo priešvaninius akmeninius stabus ir ant povandeninių granito obeliskų raižo savo neapsakomai šlykščius pavidalus. Svajoju apie tą dieną, kuomet jie iškils iš bangų ir, pasičiupe savo dvokiais nagais, nusitemps į dugną geibios, karo išsekintos žmonijos likučius; svajoju apie tą dieną, kai, užvirus visuotiniam pragarui, žemė nugrims į gelmes, o tamsios vandenyno dugno platybės iškils į paviršių.

Pabaiga jau arti. Girdžiu triukšmą prie durų, tarsi iš lauko pusės į jas daužytusi didžiulis ir slidus kūnas. Manęs jis neberas. O Dieve, *ta ranka!* Prie lango! Greičiau prie lango!

Vertė Marius Burokas